

Med ”manglende forældreevne”?

Man kan i denne tid få indblik i socialt arbejde, hvis man åbner for DR1 torsdag aften. DR har i samarbejde med Odense Kommune lavet seks udsendelser med titlen ”Socialrådgiverne”, som følger en række socialrådgivere på arbejde.

De to første programmer fremkalder refleksion. Her har omdrejningspunktet været en mulig tvangsfjernelse af fire børn i en kontanthjælpsfamilie i Odense. Vi følger socialrådgiveren Sira og en familiebehandler og inviteres indenfor hos familien, der har problemer med ”forældre- evnen”, som det hedder.

Man ser ellers fire ret glade og livlige børn, der leger og velvilligt svarer på de spørgsmål, kommunens repræsentanter stiller. Og man møder samarbejdsvillige forældre, der nok er trætte af at være i kommunens søgelys og måske ikke deler opfattelsen af, at de har større problemer end andre. Men som taler pænt til de behandlere, de har til deres rådighed.

Socialrådgiveren fortæller, at hun selvfølgelig er klar over den magt, hun som har, men det lader ikke til, at hun har synderlige kvaler ved eventuelt at skulle anbefale at tvangsfjerne de glade børn, der nusses af mor og far. I programmet virker alle imødekommende, alle taler pænt til hinanden – og der bages kage og hygges med familierapeuten. Alligevel

sidder jeg tilbage med en følelse af ubehag.

Efter 1950’ernes værdier

Mit ubehag drejer sig om den moralisering og det snævre normalitetsbegreb, som ligger under meget socialt arbejde i dag – og som illustreres i de første afsnit.

Jeg kan have ondt af Odense Kommune og de deltagende socialarbejdere, da ingen synes at have tænkt over konsekvensen af at udstille en på overfladen ret normal familie, hvor forældrene ikke desto mindre måske er ved at miste deres børn. På den anden side har kommunen ikke haft valgmuligheder. Havde man præsenteret en familie, hvor børnene åbenlyst burde tvangsfjernes, ville det formelig have resulteret i et ramaskrig over, hvorfor kommunen og dens medarbejdere ikke allerede havde tvangsfjernet børnene. Nok derfor har man valgt en familie, hvis problemer lige præcis ikke er så entydige, at den eneste logiske handling er en tvangsfjernelse.

Det, man nu risikerer af seerreaktioner, er en forundring over, at velfungerende børn, der får mad og omsorg, og som ser ud til at have det godt, overhovedet kan være i risiko for en tvangsfjernelse. Det er klart, at familien kan have problemer, som man af etiske grunde ikke kan vise på tv, men hvis dette er tilfældet

og man derfor ikke viser, hvad de egentlige grunde for mulig tvangsfjernelse er, så vil mange som jeg få bekræftet en tese om, at socialt arbejde udspringer af middelklassens ureflekterede normsæt, der – i dette tilfælde – betyder, at en autoritativ faderfigur er problematisk.

I programmet er det nemlig ene og alene faderens gammeldags opdragelsesmetoder (der ikke indbefatter fysisk vold), som bevirker, at man overvejer at tvangsfjerne. Ubehaget drejer sig således om atter at blive bekræftet i, at socialt arbejde udspringer af middelklassens snævre normalbegreb for, hvordan man er far og mor i dag, fx som Sira fortæller med afsæt i en uantastet ligestillingsdiskurs: ”Det, der er galt [med familien], det er, at far fylder for meget og mor fylder for lidt.” Her kommer normalbegreb til at ekskludere fædre (og familier), der opdrager efter 1950’ernes værdier.

Det er vist godt, at det ikke er alle familier i dag, der underlægges den anti-autoritære og ligestillingsdominerende familieopfattelse, som programmet viser hersker blandt de velmenende socialrådgivere, for så kunne man da godt frygte en eksplosion i antallet af familier, der skulle have deres børn fjernet. ■

*Nanna Mik-Meyer, antropolog
Professor mso, Institut for Organisation, CBS*

KLUMMEN (LAT. COLUMNNA)

Psykolog Nyts klummetekster skrives på skift af seks personer, som har fået frie hænder til at ytre sig om tendenser i det moderne liv og samfund. Skribenterne repræsenterer vidt forskellige fagområder – og opgaven lyder ikke på at skrive om psykologi.